

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
 на пів року . . . 5 ар. (10 кор.)
 на чверть року . . . 2-50 ар. (5 кор.)
 на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 16 франків
 Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ма вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Руславних псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-їй пополудні

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 15 кр. від стрічки.

Ізольовані Чехи.

Як доносять ранішні дневники, перебуваючі у Відні пп. Яворський, Ебенгох і Діпавлі відбули оноді і вчера конференції, на яких, після здогадів дневників, обговорювали політичну ситуацію. В яким напрямі ішли наради та до яких результатів можуть довести, можна догадати ся з листу д-ра Ебенгоха до Linzer Volksblatt-у, в яким автор виступає знов проти Молодочехів, по причині їх військової тактики та висувая квестії чеського державного права. «Всіх огортає пригноблене — пише др. Ебенгох. — Чехи стануть зовсім відокремленими. Навіть чеська консервативна шляхта не стане по стороні Молодочехів. Поляки в сій справі займуть рівнож відпорне становище, бо они желают собі удержання центрального парламенту». Лист Ебенгоха кінчить ся висказанем надії, що чейже прецінь Молодочехи вернуть ся до розумної, уміркованої тактики, бо лише в тім случаю можлива дальша спільна діяльність в парламенті.

Так отже правдоподібно правительство осягне те, що хотіло: повне ізольоване Чехів, а за тим і можливість поборення їх упору. Хотяй ми певно не боронимо чеських обструкційних змагань, то однак мусимо піднести сумний а незбитий факт, що міністерство д-ра Кербера не мало доселі відваги винагородити хотьби в дечім нанесену чеському народови кривду знесенем язикових розпоряджень на дни 17. жовтня 1899 р. Ще до тепер завсїгди правительство стараєсь ігнорувати сей факт, мовби про него не знало нічо. Тут лежить запора, яка не дасть ся проминути голословним накликуванем Молодочехів до завороту.

До патенту розв'язуючого державну раду видало правительство свій офіціальний коментар, в яким, не то що чеське питанє, але взагалі національні справи в Австрії стараєсь багателізувати, завзиваючи виборців, вибрати таких заступників до ради державної, які би передовсім мали економічні справи на оці. Се становище правительства не є конче щасливе, бо нагадує струся, що перед небезпеченством тиче голову в пісок. Національні питання в Австрії виринули на перший плян не лише з вини самих Чехів і не уступлять доти, доки не будуть розумно та справедливо полагождені в цілій державі.

Маніфест Молодочехів, хоть і який він вийшов різкий та бойкий, то всеж таки, як підносять стороческі дневники, не містить в собі слова: обструкція. Ще і нині чекають Чехи на сатисфакцію від правительства і не зривають з ним остаточно, тому і не конче порадоно було-б, колиб правительство хотіло ізольованих Чехів зовсім усунути на бік та не вдавати ся вже з ними в жадні компроміси.

Дарма, що правительство д-ра Кербера опирає ся на конституції. Се признаємо, що з конституційної дороги оно ні раз не звернуло. Однак сама конституція не вистанє для полагоди ріжнородних інтересів

держави. Тут треба енергії, справедливости і ясного погляду. Розв'язанє державної ради було конституційно оправданім, але чи також логічне? Чи будучі вибори принесуть пожадану зміну? Само правительство не надіє ся сего, а робить лише послідну пробу, щоби потім взяти меч абсолютизму у руки. Однак се обосічний меч, який може покарати Чехів, але і нанести тяжкі рани цілій державі.

Страшні морди в Янгаді.

Під таким заголовком заміщає статю «Gazeta polska w Brazylji», якої ч. 4. з дня 4. серпня 1900. прислано нам з Куритиби для підпертя вірности оголошених нами дописий о. Кизими. В сій статі сказано:

«Про події в Янгаді ми згадували побіжно в ч. 26. нашої газети, однак нині хочемо нашим читачам представати подрібно цілий факт, а то на підставі інформацій, уділених нам ласкаво наочним свідком сего цілого факту, о. Антонія Мартинюка, гр. кат. місіонера, який власно в сій справі прибув до австрійського консуля п. В. Поля.

Для малого поясненя читатів додамо, що в Янгаді мешкає коло 123 руских і польских родин, а побіч є малі колонії, так що загальне число родин колонієтєв доходить до 223. Колонії Янгада і менші коло неї повстали перед 5 літами.

В самій Янгаді находить ся військова станція з залогою 20 жовнів, капітаном і 2 офіцерами. Стационавані там жовніри шешкають у колонієтєв, бо не мають жадної касарні, а їх задачію є удержувати в порядку стратегічну дорогу до Аргентини, яка туди провадить. Колонієтєв замешкани в околиці сеї станції мають безвастанні задирки з жовнірами, бо на Янгаду висилають найгірших воєків. Настоятелі, знаючи своїх підкомандних, тримають їх коротко, а тому, що жовніри допускали ся найчастійше надужити вечером, заборонено їм виходити з дому вже по 8. годині вечером.

Зачнемо тепер подрібно описувати сї страшні події.

В середу, д. 30. мая с. р. перед Зеленими святами, урядив о. Мартинюк недалеко Янгади місію, яка тревала 4 дни, а взяло в ній уділ звиш 500 людей, межі якими були Русини, Поляки і Бразилійці. Сї послідні радували ся дуже з урядженя місії, взяли уділ в торжественній процесії і жертвували навіть на се торжество свої два пранори. Сей факт підносили тут з натиском, бо деякі газети, пишучи про вчинки в Янгаді, цілу винув складають на о. Мартинюка за урядженє місії, який ніби то Бразилійці мали бути противні.

В неділю по місії розійшли ся люди домів, а сї, що мали дальшу дорогу, заночували на колонії, 4 кілометри віддаленій від Янгади. Сего дня пізнім вечером кілька спитих жовнів, узброєних в костурі і один великий ніж, вихало на сю колонію... на забаву. По дорозі стрітили трєх колонієтєв, вертаючих з місії і кинули ся на них, однак нічо їм не зробили, лише троха потурбовали, бо на їх крик вибіг зі своєї хати Бразилієць Кандідо та оборонив їх від напасти.

Тепер удали ся жовніри на колонію і прибули о 12 год. вночі перед хату Микелити.

В хаті були самі жінки і дівчата; в стодолі побіч спало яких 30 муштин. Коли жовніри прибули під згадану хату, зачали викликувати до себе дочку Микелити, а коли она не хотіла вийти, почали домагати ся води, якої їм так само не подано. Обурені, що їм відмовлено, почали ножем рубати двері і вікно. На се підняв ся великий крик, так що спячі муштини пробудили ся і трєх з них т. є. властитель хати Микелита, Гриць Гас і Карло Музика, вийшли на двір. Микелита спитав жовнів, чого хочуть, але замість відповіди дістав від одвого костуром по голові. Тоді один з тих трєх ударив кимаком жовніра таж, що він перевернув ся на землю; его товариші зараз наробили крику, що его вбито, витягнули его на дорогу і положили поперець неї, а самі бігцем удали ся на військова станцію, де перед поручником (альфересом) наробили крику, що колонієтєв на Янгаді бють та мордують жовнів. Треба тут зазначити, що жовнір, пошлений на дорозі, — тільки причаїв ся, бо ошєля підніс ся він скоро і брав уділ у властивім нападі на згаданий дім.

Поручник взяв зараз з магазину 13-стрільний карабін, також і жовнірам роздав карабіни та пожі і разом з ними чвалом кинув ся на колонію. Коли они прибули перед хату Микелити, почав зараз поручник разом з жовнірами стріляти до дому і тоді то через стіну перестрілено в хаті 18-літнього Онуфрія Городецького. Микелита видячи, на що заносить ся, вийшов перед хату і представив жовнірам, що прецінь він не винен нічого, бо жовніри вперед напали на его хату. Однак шалене жолдацтво почало его зараз бити киями, під якими він віддав душу. Наочні свідки твердят, що его вперед забито киями, пізнійше в трупа влучено три кулі, а наконєць задано жертві сїм ран ножем в черево.

Після докованого чину, жовніри відійшли на се, щоби за хвилю ще з більшою стеклостію напасти третій раз на дім Микелити. Тимчасом в хаті повстала паїлка, все ховало ся по кутах, Гас і Музика сховали ся під ліжко.

За хвилю напали знов жовніри і почали ширити довкола знищенє. Цілу стіну розвалено, зняряди, горшки порозбивано на дрібні кусні, цілу кухню збурено, а при сїм безвастанно стріляно в самім мешканю і тут перестрілено 12-літнього хлопака, який скрив ся був в кутку побіч кухні. Куля розтрікала єму коліно і нещасливий помер третого дня. Жовніри зазрили нарешті укритих під ліжком, тож витягнули їх сейчас і мимо, що они на колінах просили катів о дарованє їм життя, жовніри почали стріляти до них і колоти їх ножами, причім Музику зранено небезпечно, бо куля перешла его наскрізь, недалеко серця. Який страх панував тоді в хаті, про се свідчить факт, що одна з жєнщин, ратуєчись утечею, оставила в хаті 2½ місячну дитинку, яку один із звїреких жовнів ударив ножем через лице, так, що маленькому бідняткові виплинуло очко.

По снщєню всього, жовніри забрали з собою Гаса і Музику, послідного тяжко раненого, і відїхали на військова станцію. Взянів, з яких текла кров, вели пішки та посадили відтак в арешті, не заосмотривши зовсім їх ран. О. Мартинюк, який слідуючого дня удав ся з св. Тайнами до безпритомного Музики, запевняє, що по дорозі (4 кілометри від хати до станції), видів раз-враз сліди крови, а була се кров з сих вязнів, яких ще по дорозі жовніри катували.

Сей свещєник в часі нападу спав в тре-

тім домі, а коли его люди збудили і сказали йому, що Микелиту вже вбито і жовніри ще за священником шукають, зірвав ся і разом з кількома людьми побіг на кольонію, будячи по дорозі сплячих. Они задержали ся доперва в хаті, де спав директор згаданої стратегічної дороги п. Рудольф Поль. Ту зібрало ся незадовго коло 30 кольоністів і всі удали ся на місце злочину. Жовнірів вже не було, а очам прибувших представив ся страшний вид: хата цілком знищена, внутр всьо порозбиване, на ліжку труп Микелити, над яким зараз о. Мартинюк серез загального плачу відправив молебень.

Капітан військової стації довідав ся про цілу подію доперва на другий день рано. Зараз казав оглянути раних, а оставших жовнірів замкнути до в'язниці (бо решта втікла в ліси) та про ціле збуте доніс зараз телеграфічно до Куритиби. Він з'їхав також на місце події, а видячи перед собою сей страшний образ знищення, трупа і раних, заплакав сльозами, бо дійсно навіть з каменя серце мусіло би заплакати на сей вид. Відтак капітан списав короткий протокол і запевнив людей, що одержать цілковиту сатисфакцію.

Сего самого дня, при численнім уділі народа, похоронено Микелиту, а на его похороні були не лише Русини та Поляки, але навіть і Бразилійці. Коли мощі спустили до гробу, нарід заплакан ревно, жалість обляла всіх і навіть капітан, на промову о. Мартинюка, з плачем запевнив его, що справцяма їх злочин не уїде безкарно.

Тимчасом межі Бразилійцями панував величезний страх, всі позамикали ся по домах, бо хтось пустив поголоску, що кольоністи, з підсти за сей підлий напад, хочуть вимордувати всіх Бразилійців. На самій військовій стації палено огні через кілька ночий зі страху перед уросеним нападом.

Ось як представляють ся жовнірські орґії. Волося на голові стає, коли чує ся про такі річи, і належить дивувати ся, що нарід так запанував над собою, і сам собі не вимірив справедливости на місці!

Треба також признати, що бразилійське правительство, яке всіх старань докладає, щоби не було сего рода надужитя, зараз на вість про се, зарядило всьо потрібне, а іменно арештувало сего офіцера і жовнірів. Они находять ся у в'язниці в Куритибі і за свій нелюдський чин відвічати-муть перед судом. Однак сего за мало! Діткнені нещастем родини винні одержати доситьчужинене від правительства, бож сего надужитя допустили ся функціонарі держави і правительство є відвічальним за се.

Сею справою заняв ся австрійський консуль п. В. Поль з властивою собі енергією, якої докази дав вже в неоднім случаю та про цілю сию справу доніс вже свому правительству.

Всі пошкодовані суть австрійськими горожанами, тож австрійське правительство мусить поробити енерґічні кроки, щоби такі надужитя не мали місця на будуче та зажадати від тутешного правительства, щоби відшкодовано пошкодовані родини. Заняте такого становища в сім случаю лежить в інтересі захованя поваги австрійського правительства.

Одержане відшкодованя зрештою не стрітить ся з великими перешкодами, бо тутешне правительство вже привикло до плачення відшкодовань, виплативши пр. сотки мільонів після революції. І в сім случаю мусить бути повна сатисфакція, бо хотай тутешне правительство старає ся, о скільки може, щоби запанував мир та лад, то однак, як ми вже висше згадали, за надужитя, яких допускають ся індивідуа, остаючи на державнім етаті, ніхто инший лише правительство мусить відповідати.

Отсе правдиве представлене подій в кольонії Янгаді, походяче з другого жерела. В головних точках оно годить ся зовсім з попередніми вістями, а доказує потребу енерґічної інтервенції нашого правительства. Ми вірим запевненням «Gazet-y polsko-i w Brazylji», що австрійський консуль з Куритиби п. В. Поль заняв ся щиро справою і зуміє зберегти повагу нашої держави та забезпечити таким способом майно і жите наших переселенців перед дикими, безправними напастями, то все таки остаточне, корисне полагожденє сеї справи лежить в руках центрального правительства у Відні, а іменно

міністра заграничних справ гр. Голуховського. На его адресу звертаємо жалоба наших бразилійських переселенців, їх кров неповинну і гіркі сльози — нехай вид нещасливих жертв не дасть ему забути на страшні гаразди того «бразилійського раю».

Порядки в Сербії.

Король Александер забрав ся не на жарти вичистити Айґієву стайню, яка завела ся була у сербським правительстві. Кабінет Івановича обіймаючи правліне по прогнанім за інтриги против вінчаню короля, б. президенті міністрів Джорджевичу, застав пусті каси і мусів в народнім банку зятягнути позичку на півтретя мільона франків, щоби просто не станула державна машина. Осібній комісії поручено дослідити, де поділи ся сі 10 мільонів франків, які кабінет Джорджевича взяв минулого року з народного банку, та різні фундації і вкінці диспозиційний фонд, з якого нічо не лишило ся вже по першім півроку; сконстатовано, що на підставі простих карток, а нераз візитових білетів, державна каса виплачувала знатні суми.

Король Мілян вибрав послідними часами коло десять мільонів франків; міністер-президент Джорджевич одержав з диспозиційного фонду на меблі, обіди, музику, світло і службу 28.000 франків. Надто він ще удавав ся до короля о приватні запомоги, кажучи, що своєї численної родини не може вижити з урядової платні.

На кошти процесу о замах на Міляна підняв Джорджевич 47.000 франків в золоті і 30.000 в сріблі з державної каси вже тоді, як процес був вже покінчений і більшу часть коштів вже стягнуто з нещасних жертв Мілянового замаху на справедливість. Міністер скарбу Вукасін Петрович дістав 15.000 франків на похорон свого сина; молодшому братови міністра виплачено на покритє якогось певного видатку 19.000 франків. Міністер просвіти одержав на ліченє своїх очей 5.000 франків; міністер внутрішних справ побрав з диспозиційного фонду 50.000 франків. Також і військова каса нарушена, як кажуть, за відомостию начального вождя Міляна. Словом, крали як круки!

З добре поінформованого, білгородского жерела доносять, що на дворі в Смедерові рішено поставити давній кабінет за ті надужитя в стам обжалованя. Таке внесене має вийти від скупчини, яка збере ся при кінци грудня. Тож незадовго розпичне ся знов сензаційний процес в Білгороді.

Про відносини короля Александра до своїх родичів доносять, що королева Наталія не перестав безвинно закидувати своїх давніших знакомих і другів отвертими кореспондентками з найогиднішими ілюстраціями і простацтвами; але сі кореспондентки вже не доходят до рук адресатів. Екс-король Мілян робив вже усильні забіги, щоби перепросити ся з сином, але надармо. На его дотичні пшєма дано єму відповідь, що его всі меблі і его дорогоценности випслано вже за ним до Відня, де їх собі може відобрати. Се оголошено також офіціально в білгородских дневниках. Король Александер так дуже огірчений на своїх родичів, що заявив свою постанову, ніколи вже більше не впустити своїх родичів до краю, бо они показали ся найбільшими его ворогами, які єму і державі нанесли більше шкоди, як найзавзятійші вороги династії Обреновичів.

Новинки.

— Календар. В неділю: гр.-кат. Мінодори; рим.-кат. Теклі. — В понеділок: гр.-кат. Теодори пр.; рим.-кат. Герарда. — В второк: гр.-кат. Автонома; рим.-кат. Клеофія.

— Руский народний театр у Львові. В неділю, 23. с. м. «Нещасне кохання» народна драма зі співками і танцями В. Манька. — Початок точно о 7. год. вечером. — Денна продажа білетів в тов. «Руска Бєсїда», Ринок ч. 10. і в «Народній Торговлі».

— О! килими! килими! зі всіх сторін нашого краю просимо! вже не яко фанти конечно, але яко окази тої багатой нашої індустриї домашньої, котра може ввійти великим множеством в услуги церкви. За комітет: о. Танячківска.

— В школі і в церкві. З міста пишуть нам: Дня 16. вересня с. р. сповідали ся в церкві СС.

Василиянок у Львові Русинки, учениці школи ім. Ядвіги. Сповідали пров. катехит о. Алексєвич, о. Давидович і якийсь сивенький священник. Сей старенький священник питає при сповіді наших Русинок зразу по російськи, уживаючи вирази «как» і т. п. — а потому перед наукою каже до сповіданої Русинки: «Моє dziecko, ja Polak z rosyjskiego zaboru, nie umiem po malorusku; dla tego będę mówił po polsku», — і зачав науку по польски говорити. — Чи того ще нашим реґе-монам мало, що польщать наших дітей на кождім кроці; та мають ще помагати польщити наших дітей руські катехити?! Чи о. кат. Алексєвич не міг запросити до сповіді священників, що уміли би по руськи? Чи з таким поступованєм о. Алексєвича згоджує ся всесьв. наша Кон-систорія в загалі, а о. сов. Онуфрій Лепкий, референт конвенторіяльний, котрий випхав о. Алексєвича на катехита, в особенності? Надїємо ся, що такого поневіраня нашого найбільшого скарбу: чистої руської мови — із сторони руських катехитів у Львові більше не побачимо.

При тій нагоді пригадує собі другий сумний факт: В 1898 р. казала п. Льоншав, директорка школи св. Анни у Львові, ученицям Русинкам прийти до костела лат. «на poriecie». Дві Русинки, доньки б. секрет. суд. п. Цибки, питали батька, чи мають йти до костела. Батько сказав, щоби йшли, — лиш щоби собі не давали голову попелом поспівати, бо сего в нашім руським обряді нема. Коли так хотіли пп. Цибкивни поступити, хопила учителька зі злостію молодшу Цибкивну за руку і шарпнувши єї сильно — розказала їй сейчас йти, щоби кєсьонда поспівав її поїл на голову, кажучи зі злостію: «Idź, idź, nie ci nie poszkodzi, jak ci ksiadz poroielem głowę rozuryje!» Дівчина зі страху услухала розказу.

В таких випадках повинні руські катехити боронити Русинок від всяких нападів реліґійних. Такеж за Русинками стоять в тім огляді головні основні закони конституційні австрійські. Но, але до такої оборони треба катехитів, що би любили свій рідний нарід, свою рідну мову, але не індеферентів народних а може і реліґійних.

Батько сповіданої учениці і ревний син русько-католицької церкви.

— Двісталигний ювілей унії обходить сего року львівска архієпархія 14. жовтня в празник Покрови Пр. Діви. Властиво двіста літ від заведеня унії у львівській дієцезії минуло дня 16. ст. ст. мая с. р., бо того дня 1700 р. єпископ Йосиф Шумлянський іменем своєї дієцезії зложив присягу на вірність апостольському престолови в церкві оо. Капуцинів у Варшаві, почім дня 1. ст. ст. липня того року поновив тую присягу в катедральнім храмі св. Юра у Львові. Але недуга і смерть митрополита Юліяна Куїловского перешкодили рапійшому відпразнованю ювілея. Львівско-архієпархіяльні Відомости з дня 12. с. м. подають в справі обходу ювілея оголошенє митрополитого Ординаріята, в котрім розказано коротко історію унії і запоряджено: 1) щоби всі душпастирі відчитали і пояснили те оголошенє в церквах в неділю 17-ту по Сомештєвію св. Духа (дня 7. н. ст. жовтня); 2) щоби в суботу дня 13. жовтня зарядили півгодинне дзвоненє о годині 5. вечером для зазначена великої важности і торжественности обходу; 3) щоби дня 14. жовтня в день Покрови Пр. Діви відіправили торжественну Службу Божу з долученєм Служби благодарственной, на котрій має ся виголосити відповідна проповідь і оголосити уділенє апостольского благословеня від св. Отця для того торжества; по Службі Божій відправить ся суплікацію і обхід з найсв. Дарами, а по тім відсьпіває ся многолітствіє Папі і Цісарєви. В архикатедральнім храмі у Львові відправить ся гряднєвне торжество в днях 12, 13. і 14. жовтня, а порядок его буде в своїм часі оповіщений. На се торжество мають прибути до Львова єпископи перемиський і станиславівський.

— В жєньській семінарії учит. у Львові вписаних Русинок кандидаток на I. році 10, на II. р. 12., на III. р. 11, на IV. р. 7. —разом 40. На фреблівським курсі є 11 Русинок.

— В жєньській взірцевій школі рускій у Львові є в I. кл. 20. учениць, в II. кл. 20, в III. кл. 24, в IV. кл. 36, — разом 100.

— В школі вид'ювій ім. Шевченка у Львові вписало ся учениць до I. (V.) кл. 31, до II. (VI.) кл. 30, до III. (VII.) кл. 27, — разом 88.

— Рускі виклади на філософічнім відділі львівского університета в зимовім віроку 1900/1901: Проф. др. Студинський: Граматика церковно-славянської мови (2 год. тижнево); Історія полемічного письменства в XVI. і XVII. в., (докінчене) з коротким повторенєм попередно взятого матеріялу (2 год.); Літературні вправи (1 год.) — Проф. др. Колєсса: Історія української літератури XIX. в. від Шевченка (2 год.); Історія рускої філології XIX. в. (2 год.); Практичні вправи з області рускої мови і літератури (для учит. кандидатів) (1 год.); Семінар для рускої філології (2 год.) — Проф. Грушевський: Галицко-волинська держава (2 год.); Історія східної Європи в XVII. в. (2 год.); Історичні вправи (1 год.).

— В Ступках, тернопільського повіту, відбулося на Різдво Пресв. Богородиці посвячене новозбудованої величавої церкви заходом місцевого пароха о. Григорія Чубатого, при участі кільканайцяти святичеників і великого здвигу народу з сусідніх громад. Церква без внутрішнього укрощення стояла около 20.000 кор., а так дешевим коштом повелося збудувати таку величаву церкву лише тим способом, що громади Дичків і Чернівців руський причинилися доставою каменя (дичківського) до обниження видатків.

— Вистава і преміювання коней відбулися дні 14. с. м. в Товмачі. Надсподівано явилось багато хліборобів з гарними конятами, а се доказує, що така вистава придала би ся в Товмачі щороку для заохоти селян. Першу і найвищу нагороду в грошох одержав о. Ступницький з Отинії, але зрік ся єї на річ сільських господарів, а прийняв лише медаль.

— Молоді злодії Михайло Меліньський і Володимир Стаховський зі Львова намірили в середу прилюдно обкрасти касу руського театру. Коли касир п. Гембицький, відвернувшись на хвилю, оба посягнули через вікноце по гроші. На столі лежали лише чотири корони. Се вистарчило для нелітних злодіїв: пірвали їх і пустилися утікати. Однак на брамі прихопив їх поліціант, відобрав гроші, а обох практикантів злодійського фаху завів до арешту.

— Нечувана нужда панує між селянами в окрестности Ходорова, де Дністер позаливав був поля. Худоба, одинокі удержані селянина, гине в наслідок браку паши, а наколи не зарадить ся сему, то в недалекій будучности не стане єї одної штуки худоби, а в слід за сям загостити голодний тиф. Нечувана річ, що би де продавано корову за 10—20 корон, як се дів ся тепер в селах коло Ходорова.

— З вечірних дум: **Бажанє.**

Коб сокола лету мені,
Полинув би в синяву даль,
Любуючись в зорей красі,
А може забув би свій жалі!

Коб рибоньки віддих мені,
Пірнув би у від глибини
І в морю спокійнім на дні
Втопив би пекучу журбу.

Метеликом пурхнув би в гай
І там, де поточок журчить,
Де весело бе водограй,
Я горе своє хтів би скрити...

Зенон Евгенович.

— Свідіцтво сина проти батька. В Кракові відбувала ся оводі судова розправа Івана Майхера за знущанє над своєю женою і за єї убицтво. Обжалований заперечав всему і признав ся лише до того, що ударив свою жену один одинокий раз у груди. На се зірвав ся з лави свідків єго 6-літній синок і заявив, що батько бив єго маму на ліжку так, що она вже більше не встала. Трибунал засудив Майхера на 5 літ вязниці.

— Російська цивілізація. «Standard» доносить про варварське обходженє ся Росіяни з Китайцями коло Благовещенська. Росіяни, видно не обовязує ніяке почутє людяности, бо коли удало ся їм заповнити 5-тисячну армію китайську коло Благовещенська, знущали ся над заповненими в невисказаний спосіб. Вкінці Росіяне увільнили Китайців і загнали їх над берег ріки. Хто не скочив сам у воду, щоб згинути в філях ріки, того силоміць вкидано до води так, що вїдин Китайць не уйшов смерти.

— Огидний злочин анархіста. В Дуван в полудневій Франції, женевикий анархіст Йосиф Шатену допустив ся дні 12. с. м. страшного злочину убицтва на завідателю охоронки для дітей, о. Йосифови. Шатену прибув до охоронки і просив двірника, щоб завів єго до завідателя дому, бо хоче бачити ся з ним, як з давним своїм опікуном. Коли двірник представив прибувшого гостя, сей витягнув ніж і кинув ся на о. Йосифа. Не помогла утєча і крик: «рагуйте, убійник», бо Шатену дїгнав утікаючого і пробив єго в плєчи. За хвилю прибігло кількох людей на поміч і найшли о. Йосифа в калужі крови на землі на пів живого, бо ніж пробив легки. Увизневий Шатену признав ся, що є анархістом і походить з Женєви, звідки вислано єго до виконання злочина.

— З Вильни доносять в справі нападу жидів на служницю Грудзінську: Недавно на підставі рішеня тутешної судової палати увязнено фризера Давида Блондеса під закидом наміреного убицтва своєї служницї Вікентїї Грудзінської. Минулого року в навечере жидівського свята Пурім роздав ся в мешканю Блондеса страшний крик. Коли прибула поліція, перед домом стояла закровавлена Грудзінська і заявила, що жиди хотїли єї зарізати. В виду того, що зізнаня дівчини були неясні, а напад мав знаменитую роль убитва передано Грудзінську до шпиталю під лікарську обсервацію. На днєх випущено єї зі шпиталю і признано зовсім здоровою на умі, а Блондеса обжаловано. Справа

будить велике заінтересованє. Оборонець Блондеса, запис. адв. Марголін, старає ся, щоб судова розправа відбула ся в Петербурзі для запевненя цілковитої безсторонности присяглих судїїв.

— Милосерні. Кілька богатих дам в Бостоні що належать до найперших кругів товариства, завязали товариство для ратованя опущених котів. Ті милосерні дами розїслали округник до всіх людей в місті, що літом виїздять на село, щоб не лишали бідні кіточки на ласку сусїдів, але щоб за оплатою 25 кр. на місяць давали їх «на станцію» до товариства, котре буде совісно опікувати ся ними. Ну, та й знайшли ся такі, що віддавали, а товариство милосерних дам могло вже в короткім часі примістити під своєю опікою 1000 котів, між котрими находять ся і такі, котрі найдено на улиці. Будинок для котів лежить на границі міста. Так отже найшли коти своїх милосерних опікунок, але... бідні опущені діти, як волочили ся по місті, так і волочать ся і певно не одно собі погадає: Йой, коби то котиком бути.

— Шведський король Оскар віддає ся ботаніці з великим замилованєм. Одного дня славний ботанік Гастон Бонніє збираючи рости в околиці Штокгольма, стрітив незнакогого собі ботаніка. Оба почали розговор на тему тамошної фльори і Бонніє запросив «товариша» до реставрації. — Ні, радше я вас погощу у себе, відповів запрошений. Зїмо разом сніданє. — Незнакомий ботанік повів свого гостя до королівської палати і не зголошуючи ся нікому, війшов до середини. Бонніє стояв заклопотаний на порозі. — Що робити, звиняв ся незнакомий, але так трафило ся, що я є королем сего краю і ту мушу приймати своїх гостей. Опісля уїшли оба до сніданя і бесїдували зі собою кілька годин.

— Конкурс на посаду міського каснера і ветеринара оголошує магістрат міста Калуша. Платня каснера виносить 1.000 корон річно; а платня ветеринара 600 корон і пять корон diety від кожного ярмарку. Поданя можна вносити до 20. жовтня с. р.

— Руска вистава артистична разом з виставою фантів дяківської льотерї в великій салі «Народного Дому» отворена щодня від 9-ої години рано до 7-ої години вечером. Вступ від особи 60 сотинів, для шкільної молодїжи 30 сотинів. За куплєним льосом в ціні 2 корон вступ для одної особи на одно відвіданє вільний. Кождий щирий Русин, кожда щира Русинка, чи то руска родина, має патріотичний обовязок, в міру заможности, відвідати виставу.

Наука, штука, література.

— Учитель, ч. 18. з 20. вересня 1900. Зміст: Чи іспит є найкрасшим способом пізнати ученика? — З заграничної літератури. — Потреба руських гімназій. — Дещо про учащанє до народної школи на Буковині. — З округних конференцій. — Отворенє бурси Тов. педагогічного в Станиславові. — Всячина.

— Дзвінок, ч. 18. з 20. вересня 1900. Зміст: На причках. — Золоте царство. — Козацка рада. — Арія. — Загадки.

Телеграмц.

Відень, 22. вересня. Вчєра о 5. год. пополудни відбув ся на цїсарскім дворі галєвий обїд в честь перського шаха. Шах сидїв по правій стороні цїсаря, а коло него архикн. Елисавета. В обїді взяли участь члєни цїсарского дому, міністри і достойники двірскі і з дружини шаха.

Відень, 22. вересня. Кольман Сель конференував вчєра з гр. Голуховским, а опісля з д-ром Кербером і Каляєм.

Відень, 22. вересня. З чєского жєрєла доносять, що межє Старочехами а Молодочехами моравскими прийшло в справі виборів до угоди. Для Чєхї і Моравї має ся видати спільну відозву виборчу, бо відозва, оголошена в недїлю, була лише тимчасова. Заразом появить ся спільна листа кандидатів.

Софія, 22. вересня. Димісія міністра рільництва і промислу Нацевича принята. Єго наслідником заїменовано дотеперішного віцепрезидента Собранія, Фіторова.

Токіо, 22. вересня. Сполучений відділ Німців, Росіяни і Французів здобув дні 20. с. м. форт Пейтанг.

Льондон, 22. вересня. З Шангаю доносять, що цїсарєва вдова заявила європейским державам, що верне до Пекїну, наколи єї запевнить ся безпечєнством.

Тунггу, 22. вересня. Вчєра був ту в перїзді Лігунгчан. По довній конференції з російским генералом Алексєєвом вїїхав Лігунгчан в

товаристві 7 російських вояків зелїзницею до Тїєнтєїну.

Берлін, 22. вересня. Local Anzeiger доносить з Шангаю, що цїсарський єдикт з Тяньфу оголошує місто Сянфу яко нову столицю Китаю, бо се місто положєне оподалїк від європейських впливів. Єдикт взиває також віцєкоролїв, щоб присилали цїсарєви гроші, бо вже порожня каса.

Руський народний театр.

„Учитель“, комедия в 3. актах д-ра Івана Франка. Замість заголошєних первісно «Чумаки», ми побачили в четвєр «Учителя». Здає ся, що з сєї причини прибуло менше публики на се представлєнє. Але сї, що були, певно не жалують сєго. Сама штука Франкова, оперта на знаних нам добре, а правдивих типах, має слабеню акцію, яка ще ослабляє ся безнастанним повторюванєм одних і тих самих фактів. І так за «медведя, волів, вовка і поруку» розповідать довго два газди, Товкач і Загонистий (Рубчак і Шєремєта), учителєви (Стадник), відтак те саме передає учитель сєстрі, відтак сам Вовк (Ольшанський) розтолковує се учителєви, потому учитель оповїдає те своєму приятелєви Хорєстїльови (Полїщук), нарештї ще і Загонистий жадає від учителя тої нещасної поруки. Такє саме дє ся з бородою учителя, задля якої єго уважають жидом та зі сплетнею, мов то він живе на віру з панною, яка по правді є єго сєстрою. Про се каже учителєви спєршу вїїт (п. Гембицький), потому натякають згаданї вже газди, опісля оповїдає про се пнї Юлії (пна Гембицка) послугачка Марина Пасїчна (пнї Осиповичєва), а нарештї обоє очєрненї розказують се захожому жандармови (п. Ніжанковський), не забувши притім знов на «вовка, воли і поруку». Так само по кілька разів говорить ся про такі річи, як про шкільну прислугу, рубанє дров, висилку письма до старєства і т. д. Але сї недостатки акції нагороджує вповнї вірно з житя схоплєний настрїй тяжкого, монотонного житя в гірскім заточєню.

Нашї артисти підхопили щасливо характеристичні черти сєго гірського образка і вирізьбили єго з чудною плястикєю. Тільки Хорєстїльови можна було закинути, що вибрав ся в гори, через верхи, вісім миль від зелїзницї, мовби на корзо на улиці Кароля Людвика в єлєгантній «маринарї», в стоячо-викладанім ковнїри та модайї двоколїрній краватцї. До медведїв не вибравсь так ніхто, а бере спорого, закованого бука в руки, як вже не вишивану, то бодай туристичну сорочку, пояє без камїзельки, гавельок на плєчї, а на ноги як не ходаки, то бодай штільпи — або просто завяже долєм штани, аби гилє за них не чїпало ся. Настрїї, се найкрасше в «Учителю» і не треба єго псовати, як ось ми замїтили і у Юлії, що в брилїантових ковтках вїїшла рубати дроза, а хлопцї зачали маїти школу каштановим листєм...

З граючих заслужив собі п. Стадник на признанє, що хорого учителя віддав з повною мірою, не висуваючи єго хорєвитїстє перєсадно на першїй плян, як то бувало у давнїйших представитєлїв сєї ролї, що виводили на сцену просто «клїнічний оказ». Світлу галєрию темних бойків вивєли п. Гембицький, Рубчак і Шєремєта, а пнї Осиповичєва поривала всіх своєю містерною грою добросєрдної жінки-послугачки. Тільки стрїї єї не був єтнографїчно вірний, а се велика річ для піднесєня рїзновродности наших народних штук. П. Ніжанковський віддав знаменито ролю жандарма і доказав, що єго побут на Українї, за який то грїх «Руска Бєсїда» свого часу не хотїла єго прийїмити назад у склад трупи, причинив ся вельми до розвою єго талану. Мусимо піднести тут єго виразисту, яєну дикцію і взагалї поважнє трактованє всіх ріль, які сєй артист відтворює. П. Ольшанський в ролї прєможного жидє-арєндаря і прєзєса місцевої ради шкільної був просто незрівнаним і викликував подив так своєю характеризацією, як і цілим типовим поведєнєм. Вкінці пна Гембицка і п. Полїщук вїїшли зі своїх ріль дуже удачно і симпатично, а так само і оба школярїки в інтерпрєтації п-нї Шєремєтової і п-ни Малєвичєвнї. Хор школярїв вїїшов в надто повільнім темпї, а добре було би, щоб для уникненя сєго учитель давав їм такт, як се і буває в школі.

Малий фейлетон.

ПОЧИНОК.

(Виймки з довшого оповідання)

Богдана Лепкого.

(Далі).

— Звідки ви? — запитав ся, та Починок не хотів говорити, бо бояв ся знов якого підступу.

— Щож ви не розумієте мене? — питав ся у друге. — Хочете, щоб вас дальше штуркали, то не воріть.

— Ой паноньку! — почав Починок. — І знаю і розумію, але тоті поганці так мене застрашили, що до слова прийти не можу. Василь Починок зву ся. Родом з Рехтина. Батько мій Гривько сидів на тій самій хаті, що я і вживав то саме поле і дід мій також. А вони тепер кажуть, що то не моє і хотять мене прогнати. Якось по Різді, під вечір...

— Так ви о ґрунт процесуетесь з двором — перебив єму пан — а тепер на авдвенцію прийшли. Правда?

— Таже так. Басіетий порадив. Він ту у війську служив і на варті в бургу стояв. Він веім добре радить.

— Такий видко мудрагель як

ви. Закладайте капелюх і ходіть зо мною!

Але Починок не слухав і не йшов.

— Ходіть-же!...

— Не можна паноньку. Ніяк не можна. З пацерами прийде. На послуханє підемо.

— Та коли? Тепер, в вечір?

— Або я знаю. Так він казав.

— Хто такий той він?

— Та той, що гроші забрав і за письмом пішов. Без письма, казав, не пусять.

— А багато забрав на тоє письмо?

— Таже багато. Мало що лишив.

— Будете єго виділи як своє власне вухо. Дурний би був вертати. Щастє єго, що трафив на дурного хлопа. Не маєте що чекати. Єго не дочекаєтесь певно. Хиба вас хто до решти обідре. Ходіть зо мною.

Починок все таки стояв.

— Ходіть же, бо вас поліцаї заберуть.

Зо страху перед поліцаями пішов.

Чим дальше йшли, тим гірша розпука обгортала єго. Надія лишла ся за ним, десь згублена, десь затрачена, така, що пішла і не вертає.

Прийшли в мури старі і понурі. За хвилию їх обступили самі молоді «ксьондзи» і витали Починка, як не знати якого знатного гостя. Випитували єго, з котрих сторін і що там чувати. Та на жаль, не довідали ся богато. Починок, понад свій лїс і понад Рехтин, мало що знав більше від питомців семинарії, котрі перебували у Відни, далеко від своєї вітчизни. А всеж таки они заняли ся щиро бідним хлопом. Примістили єго у себе, нагодували і напоїли.

На другий день повели до бургу, але тамки сказали їм, що найяснійшого монарха нема у Відни і що доперва за якийсь час поверне. Починок чекав в семинарії, дякуючи з цілого серця тим добрим людям, що єго до себе притулили. Одно лишень непокоїло старого. Донька і жінка. Они навіть не знають, де він подів ся.

— Так минуло більше як тиждень. Аж одного разу прийшла вістка, що найяснійший монарх приїхав.

Починок радував ся дуже. Деж-то, другий тиждень сидіти на чужій ласці і без роботи! Цїлу ніч майже не спав старовина, дождаючи рана.

Аж і ранок прийшов. Та волів не приходити!

Починкови сказали те, що мусіли.

З таким ділом, як єго, не допускає ся нікого.

Бідний чоловік мало не зійшов з ума.

Ані розрада, ані потїха, ні щирі слова не помагали.

Надія, котрою він жив, завела єго. Якби був молодшим, то засукав би рукави, взяв би ся до праці і за кілька лїт може придбав би дещо. Як ні, то заробляв би хоть тїлько, що на житє потреба. Але що робити старцєви немїчному, у котрого нараз відберуть все: кришу над головою, нивку родючу, ба й віру у справедливість на сьвітї? Що?...

Кілька днів перележав Починок та завдяки заходам і доглядові добрих людей подужав.

Они постарали ся о карту на залїзницю, скинули ся по кілька нових на дорогу та випровадили на дворець.

Так вертав Починок може тим самим возом, що приїхав і з тим самим, з чим їхав. Та ні! Ще біднійший став він тепер. Послїдну крихітку надїї і віри відняли у бідного старця. (Д. б.)

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНѢСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовевьству і веім вірним Впреосв. Митром. і Преосв. Ев. Ординариатам веіх трех епархїй, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскї зваряди, збіжє в зерні і соломї, сїно в стоггах і будинках против шкїд огневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 вивосить:

Фонд резервовий	245.814 кор. 52 сот.	486.145 кор. 93 сот.
Резерва премїй	148.480 „ — „	
„ спеціальна	1.684 „ 80 „	
Фонд основний	72.000 „ — „	
„ емеритальний	18.166 „ 60 „	

Тарифи «Днѣстра» дуже умірковані, услїва обезпечень користні, а шкоди лїквідують ся безпроволочно. До кінця 1899 року вивосили виплаченї шкоди 1.669.565 кор. 38 сот. Полїси «Днѣстра» приймає Банк краєвий і Каси ошадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Сьятинї, Городенці, Теревовлі і Залїцках при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечитись через «Днѣстеръ» в Товариствї взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услїва, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає полїси і квїти в рускїм язїці. Зголошеня о удїленє агенцій в окрестностях, де нема близько агентів «Днѣстра», приймає ся. «Днѣстеръ» виплатив агентам по конєць 1899 р. провїзїи 216.714 корон.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

К. СОЛИК

передше МРОЗІНЬСКИЙ

у Львові ул. Собїського ч. 7.

поручає веілякі роди ФУТЕР.

Футра до подорожи, мужескі і жіночі нагортки найновїйших фасонів, Ротонди, Сака, Дольманики, Катанки, Колїври, Боа, Зарукавки, Шапочки дамскї, Шапки мужескі, Шкіри веякого рода, поодинокє і гуртом, як також, Верхи готові до мужеских і жіночих футер.

Матерїї найновїйші на верхи в найбільшїм виборї.

Рівнож приймає на лїто футра до переходку.

Цїни умірковані і низькі.

КОНЦЕСІОНОВАНА ЧЕРЕЗ Ц. К. НАМІСНИЦТВО

Агенция газет і оголошень

Антонія І. Голєндєра

у ЛЬВОВІ, при улиці КОПЕРНИКА ч. 7.

приймає пренумерату місячну і кварталну на веі часописи, які виходять в краю і за границєю в язїці рускїм, польскїм, німецкїм, французскїм і т. д. по ориґінальних цнах.

ПРОДАЖ ПООДИНОКИХ ЧИСЕЛ.

Приймає оголошеня (інсерати) до веіх часописей обчислюючи їх як найдешевше.

Бюро отворене від 7. години рано до 9. вечером.

* Признані за найлучші *

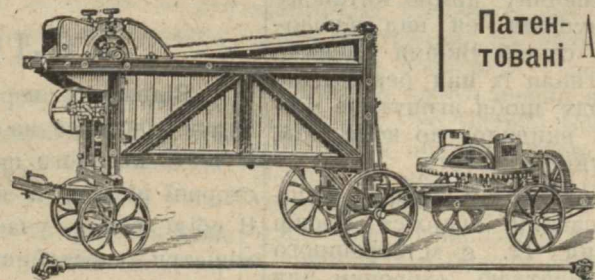
Сталєві плуги 1-, 2-, 3-4скїпбові

Бороши до лук та моху складовї і діагональні. Валки Обручкові, гладкі і сталєві

СІВАРКІ „AGRICOLA“

Косярки до трав, конюшини і збіжя, граблі до громадженя сїна і збіжя і перевертачі до сїна.

Патентованї Апарати Дїрра до оочів, ярин і т. п.

Праси до вини і овоочів, ярин і т. д.

Млинки на овоочї і ягоди.

Машини до толочєня винограду.

Патентованї „МОЛОТІЛЬНІ“ оборотні і обручкові, ручні, кератові і парові; на керати від 1—6 коний.

Самодїльні патентованї СИКАВКИ „Сифонїя“

до нищєня мшиць на винограді, ріпаку та земної блошки.

Кїтловї печи до переносєня. Парові машинки до паши.

Найновїйші МЛИНКИ до чищєня збіжя.

Сїчкарні системи Гекєла. Млинки

до шротования, та до краєня бураків.

* Ручнї праси до сїна та соломи *

постїйні і до переносєня

як також веякі пнѣші господарскї машини.

виконують і доставляють після найновїйшої системи

RH. MAUFARTH & Co.

ц. к. уприв. фабрика машин рїльн., відливарня залїза і парова кузня. у Відни, №1. Taborstrasse Nr. 71.

Заснована в 1872 р.

750 робїтників.

Відзначена 400 золотими, срібними і бронзовими медалями на веіх більших виставах.

Вичерпуючі каталоґи і численні письма з признанєм — даром.

6—8

Заступці і відпродавці пожадані.